

בבא קמא כז

שווערד

לע"נ ר' אריה זאב בן ר' יצחק אייזיק שווערד ז"ל

א] תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף עח/א

תנו רבנן הכוהו עשרה בני אדם בעשרה מקלות ומת בין בבת אחת בין בזה אחר זה פטורין רבי יהודה בן בתירא אומר בזה אחר זה האחרון חייב מפני שקירב את מיתתו אמר רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו ואיש כי יכה כל נפש אדם רבנן סברי כל נפש עד דאיכא כל נפש ורבי יהודה בן בתירא סבר כל נפש כל שהוא נפש

ב] חדושי הרשב"א על מסכת בבא קמא דף כז/א

נפל מן הגג ונתקע חייב בארבעה דברים... נפל ברוח שאינה מצויה חייב על הנזק ופטור מארבעה דברים. תימה היאך חייב אפ"ל על הנזק. והא אנוס גמור הוא ואנוס רחמנא פטריה, וכן נמי שנינו לקמן בפרק המניח את הכד (כז, א) נתקל בה ושברה פטור, ואוקימנא כשהלך באפלה או בקרן זוית דאנוס הוא. וי"ל דרוח שאינה מצויה אינו אנוס גמור, וההיא דפרק המניח משמע אנוס גמור. ולקמן בפ' דמניח (שם) נאריך בה יותר:

ג] שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף כז/א

נפל ברוח שאינה מצויה וכו' חייב על הנזק. אף על גב דאנוס הוא מכל מקום היה לו לשמור עצמו שלא לעלות... תלמיד הר"פ ז"ל:

ד] שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף כז/א

תלמיד הר"פ ז"ל עבדו כגופו. תימא מאי קא מיבעיא ליה פשיטא דכגופו דמי דכיון שהוא בר דעת למה לא יסלקנה כיון שיש לו צער בזה. וי"ל דמיירי בעבד כפות דאין בידו לסלקה וכגון שהוא עומד לפני הבעלים דומיא דעל בגדו דלעיל דשמא כממונו דמי דכיון שאין לו צער בגופו אינו חושש לסלק מעל עבדו דאמר למחר תבענא ליה כדינא או שמא כגופו דמי שעל הבעלים לסלק מעל עבדו ומדלא סילק איהו הוא דאפסיד אנפשיה ואם תמצא לומר עבדו כגופו היינו משום דאיכא צער דאדם ולכך מוטל עליו לסלקו שורו מאי מי אמרינן כיון דאיכא צער בעלי חיים כגופו דמי או דילמא כממונו דמי ואין על הבעלים לסלק הגחלת מעל שורו. ע"כ:

ה] חדושי הרשב"א על מסכת בבא קמא דף כז/א

למאי נפקא מינה למקח וממכר. ק"ל ולאשמועינן האי תנא האי דינא למה לי כל הני מתני' לישמועינן חדא זמנא. ומסתברא דמתני' לאו לאשמועינן האי דינא אתא, אלא כי אורחיה תני להו משום דהיינו כד היינו חבית, וכי קאמר מאי נ"מ אדיוקא דגמרא דקא דייק עלה קא מהדר מאי נ"מ מהאי דיוקא. וכן נמי משמע מלשון ר"ח ז"ל שכתב למאי נ"מ כלומר מה צורך לדקדק בזה, עכ"ל

ו] ספר שב שמעתא - שמעתא ד פרק ח

אמנם לענ"ד נראה דבדיני נפשות ובדיני ממונות לא אזלינן כלל בתר רובא ודוקא על פי שנים עדים יקום דבר ולא רוב ולא חזקה...

ז] חדושי הרשב"א על מסכת בבא קמא דף כז/ב

אמאי פטור איבעי ליה לעיוני. הקשו בתוס' אמאי לא פריך מסיפא דקתני ואם הוזק בה חייב בעל החבית אמאי חייב איבעי ליה לעיוני, ותירצו דסיפא ניהא ליה, דיותר יש לו לשמור עצמו שלא יזיק אחרים משלא יוזק. ומסתברא לי דאין אנו צריכין לכך אלא כיון דאפשר לאקשווי מרישא לא נטר עד סיפא.

ח] המאירי על מסכת בבא קמא דף כז/א

אמר המאירי המניח את הכד ברשות הרבים כגון שהיה עיף והניחה לשם ליפוש ובא אחר ונתקל בה ושברה פטור הנתקל משבירת הכד ולא עוד אלא שאם נתקל זה הוזק בה הרי בעל חבית חייב בנזקו מדין בורו ואף על פי שאמרו בבור שור ולא אדם לא נאמר

כן אלא לענין מיתה אבל בנזקין חייב אף באדם ומ"מ לענין כלים פטור הרי אמרו חמור ולא כלים והרי שבירת הכלים זו היא מיתתו ואין בהם שבירה לנזקין שכל קלקול שאינו חוזר מיתתו היא ושאלו בגמרא לימא ליה איבעי ליה לעיוני ומיזל ולחייבו אם שברה וכל שכן לפטור בעל החבית בנזקי הנתקל והרי אין זה כבור דעלמא שמאחר שדרך בני אדם בכך ר"ל להניחה ליפיש היה לנו לדון את הנתקל כפושע עד שפרשוה בהרבה פנים מהם שפרשוה באפלה ומהם כשהיה הכלי מונח בקרן זוית שכשהוא מתעקם משביל זה לחברו אין דרך בני אדם להתבונן ומהם שפרשוה בשמלא כל השביל חביות שאי אפשר להתבונן בהם וסוף הדברים העלו בה שבכל ענין אנו דנין כן הן שהיה ביום הן שהיה בלילה ובאפלה הן בחבית אחת הן בהרבה הן בקרן זוית הן באמצע רשות הרבים ואין אומריין איבעי ליה לעיוני ומיזל מפני שאין דרכן של בני אדם להתבונן בדרכים מרוב מחשבותיהם וטרדת עיניהם:

ואף על פי שבשור פקח שנפל לבור ביום אמרו איבעי ליה לעיוני ומיזל כמו שיתבאר טעם הדבר שאין השור ושאר הבהמות בעלי מחשבות כדי לומר בהם שאין דרכם להתבונן אלא דרכם להתבונן ומה שאמרו בשתי פרות אחת רבוצה ואחת מהלכת וכו' כי אית לך רשותא לסגויי עלאי ואם דרכה להתבונן היאך יש לה רשות לילך עליה בודאי אין דרכם להתבונן בהלוכך שלא לדרוס על הכלים ועל כל מה שלפניהם דרך הלוחם אבל שור פקח דרכו להתבונן בכך מצד שאין להם בלבול מחשבות ואין בהם אלא מה שנמשך להם מצד טבעם שבכללו דחיית הנזק מעליהם והבריחה ממנו אבל אדם מרובה במחשבות מצד שכלו ואינו מתבונן בדרכים וא"כ כשנתקל אינו פושע ופוטריין אותו ומחייבין את המניח שכל שנזדמנו שני גורמים בהיזק שעל כל אחד יש לך מבוא לחייבו אנו רואין איזה ראוי לחייבו יותר ומחייבין אותו ופוטריין את האחר וכן בזו המניח ראוי לחייבו יותר ופוטריין את הנתקל:

ט] הרא"ש על בבא קמא פרק שלישי - סימן א

גמ' [דף כז ע"ב] ופריך עליה בגמרא ואמאי איבעי ליה לעיוני ומיזל... ובמסקנא א"ל רבינא לרב אשי אמרי' במערבא משמיה דרבי אילעאי לפי שאין דרכן של בני אדם להתבונן בדרכים. לפי שכשאדם מהלך עיניו למעלה ואינו מסתכל תמיד לפני רגליו. אבל גבי בהמה אמרינן לקמן (דף נד ע"ב) שור פיקח ביום פטור דשור עיניו למטה ואיבעי ליה לעיוני טפי מאדם. ופסק רב אלפס ז"ל הלכה כר' אילעאי. משום דרבינא ורב אשי איירו במילתיה. ועוד מדמתמה גמרא לימא רבא כשמואל סבירא ליה אלמא ליתא לדשמואל וכ"ש לדברי ר' יוחנן דקדן זוית לא הוי כ"כ אונס כמו אפילה. וכיון דליתא לדשמואל ודר' יוחנן דהלכתא כוותיהו לגבי רב כ"ש דליתיה נמי לדרב

י] הרא"ש על בבא קמא פרק שלישי - סימן ב

ב הרי אמרו לרכובה שלש וכו'. כתב רב אלפס ז"ל דתשלומים הללו הם דמי בושתו וצערן. ומייתי ראייה מעובדא דחנן בישא (לקמן דף לז.) דלא חייביה אלא פלגא דזוזא דתנן התוקע לחבירו נותן לו סלע. אלמא סכום סלע הוא תשלום השנוי סתם והוא בושת וצער דשני דברים הללו ישנו ברוב היזק שאדם עושה לחבירו. ואם יש ריפוי ושבת הכל לפי הענין ובזה לא יוכלו חכמים ליתן קצבה. וכתבו התוספות היינו לגדול שבישראל. ולאחר הכל לפי המבייש והמתבייש. דומיא דההיא דתנן לקמן בפרק החובל (דף צ.) סטרו נותן לו מאתים זוז ומוקי לה בגמרא בגדול שבישראל:

כ] רמב"ם יד החזקה - הלכות חובל ומזיק פרק ג

(ח) יש הכאות רבות שיש בהן בזוי וצער מעט ואין בהן נזק וכבר פסקו להם חכמים דמים קצובים וכל המכה חבירו הכאה מהן משלם אותו הממון הקצוב וכולן קנסות הן ואותו הממון הקצוב הוא דמי הצער והבושת והריפוי והשבת בין צריך לרפואה ושבת בין לא צריך כזה הוא משלם:

(יא) במה דברים אמורים במכובד אבל אדם שהוא מבוזה ואינו מקפיד בכל אלו הדברים וכיוצא בהן אינו נוטל אלא לפי מה שראוי לו וכמו שיראו הדיינים שהוא ראוי ליטול לפי שיש בני אדם כעורין שאינן מקפידין על בושתם וכל היום מבזים עצמן בכל מיני בזוי דרך שחוק וקלות ראש או כדי ליטול פרוטה אחת מן הלצים המשחקים עמהם:

ל] שו"ע חושן משפט - סימן א

(א) בזמן הזה, דנים הדיינים דיני הודאות והלוואות וכתובות אשה וירושות ומתנות ומזיק ממון חבירו, שהם הדברים המצויים תמיד ויש בהם חסרון כיס; אבל דברים שאינם מצויים, אף על פי שיש בהם חסרון כיס, כגון בהמה שחבלה בחברתה, או דברים

שאינן בהם חסרון כיס אף על פי שהם מצויים, כגון תשלומי כפל, וכן כל הקנסות שקנסו חכמים, כתוקע לחבירו (פי' שתוקע בקול באזנו ומבעיתו), וכסוטר את חבירו (פי' מכה בידו על הלחי), וכן כל המשלם יותר ממה שהזיק, או שמשלם חצי נזק, אין דנין אותו אלא מומחים הסמוכים בארץ ישראל, חוץ מחצי נזק צרורות מפני שהוא ממון ואינו קנס: (ה) אעפ"י שדיינים שאינם סמוכים בא"י אינן מגבין קנסות, מנדין אותו, עד שיפייס לבעל דינו; וכיון שיתן לו שיעור הראוי לו, מתירין לו (בין נתפייס בעל דינו בין לא נתפייס). וכן אם תפס הניזק שיעור מה שראוי לו ליטול, אין מוציאין מידו: הגה - ואם יאמר הניזק: שומו לי נזקי, שאדע עד כמה אתפוס, אין שומעין לו, אלא אם כבר תפס שמין לו ואומרים לו: כך וכך תחזיק וכך וכך תחזיר (טור בשם הרא"ש פ' החובל וספ"ק דב"ק). וכל זה דוקא בקנסות הכתובים, אבל קנסות שבאים חכמים לקנוס מעצמן על תקנתן, גובין בכל מקום, וכמו שיתבאר בסימן ב' (מרדכי ס"פ השולח):

מ] הרא"ש על גיטין פרק רביעי - סימן מא

מא אמר ר"ל המוכר בהמה גסה לעובד כוכבים קונסין אותו עד מאה בדמיו משום דמכירת בהמה שכיחא טפי ממכירת עבד אחמור בה רבנן טפי. כתב רב אלפס וחזינן ליה לגאון דקאמר דלא מגבינן דלא קנסא אלא בא"י אבל בח"ל לא דלא מגבינן קנסא בבבל ותמהתי על דברי הגאון דמה ענין זה לקנסות דאין גובין בבבל דהיינו קנסות שחייבה תורה ואין גובין אותם בבבל משום דבעינן מומחין ואין סמיכה בבבל אבל אם חכמים תקנו קנסות לעשות סייג לתורה למה לא יגבו אותם בבבל. כעא מיניה רבי ירמיה מרבי זירא מכר עבדו ומת מהו שיקנסו בנו אחריו ופשיט ליה [דף מד ע"ב] לדידיה קנסו רבנן לבריה לא קנסו רבנן:

נ] חדושי הרשב"א על מסכת בבא קמא דף כז/ב

אמר ליה חסדא קנסי קא מגבית בבבל. יש מפרשים כי שיעורין אלו כולן דמי בושת הן, ובושת קנס הוא. ויש מפרשים כי זה דמי בשתו וצערן, ולא קנסי ממש קאמר אלא כעין קנסי, שכל נזקי אדם באדם לא שכיחי ובעינן מומחין, ולא עבדינן שליחותיהו במילי דלא שכיחי. וקשיא לי מאי קאמר דהא אי תפס לא מפקינן מיניה, ואפי' לא תפס אי אמר קבעו ליה זמנא בארץ ישראל מזמנים ליה, ואי לא אזיל משמתינן ליה וכדאיתא בפ"ק דמכילתין (לעיל טו, ב), ואם כן צריכין אנו לדעת בשעורין דאי מפייס ליה מנפשיה כדי שעוריה שרינן ליה שמתיה, וא"נ תפס טפי מפקינן מיניה. וי"ל דהיינו דקאמר ליה אימא לי גופא דעובדא היכי הוה, כלומר אימא לי אי תפס או לא וגופא דעובדא היכי הוה, כנ"ל:

ס] חדושי הרשב"א על מסכת בבא קמא דף כז/ב

אמר ליה מאה פנדי בפנדא למחיה. ודוקא בשאינו יכול למונעו בדבר, הא יכול למונעו ע"י דבר אחר חייב, וכדאמרינן לקמן (גה, א) מפני שהיה לו לשומטו ולא שמטו:

ע] הרא"ש על בבא קמא פרק שלישי - סימן ג

ודוקא אם בא לגזול ממנו או שראה חפץ שלו בידו הוא דאמרינן הכי. אבל למשכנו בשביל חוב שחייב לו לית ליה רשותא... והלכתא כרב נחמן בדיני ועוד דטובא פירות פריך לרב יהודה ושניניהו בדוחק:

פ] ספר מנחת חינוך - מצוה רכז - אות ב

[ב] והנה מבואר כאן על מנת למיקט, ועיין בש"ס ב"ק כ"ז ע"ב בן בג בג אומר דאסור לגנוב שלו מהגנב, ועיין ר"מ וגם הרב המחבר אינו מביא דין זה, ואפשר דעתם כיון דמבואר שם כ"ח ע"א דרבנן פליגי, אף דאינו מבואר דפליגי על זה, מ"מ כיון דבלשון יחיד מיתניא נראה דרבים פליגי, על כן אינו פוסק כוותיה. אך הסמ"ג ב"ת [קנ"ה] מביא ג"כ דין זה בשם בן בג בג ונראה דפוסק כוותיה, ונראה מדבריו דהוא מן התורה דנכלל בלאו, א"כ צ"ע למה לא ילקה על זה.

צ] ספר תורת חיים על בבא קמא דף כז/ב

שמא תראה עליו כגנב בדליכא פסידא איירי דכיון דליכא פסידא אם ימתין ויתבענו תחילה נראה עליו כגנב כשנכנס שלא ברשות אבל היכא דאיכא פסידא אם ימתין אין נראה עליו כגנב דצריך ליכנס שלא ברשות כדי להציל את שלו והתוספות כתבו בדליכא פסידא איירי מדאסר ליכנס שלא ברשות וקשה דבן בג בג לאו איסורא קאמר אלא עצה טובה קמ"ל:

1. תוספות מסכת בבא קמא דף כז עמוד ב

קמ"ל דאין הולכין בממון אחר הרוב - תימה מה טעם אין הולכין ליתי בק"ו מדיני נפשות כדאמרינן בפ"ק דסנהדרין (דף ג): ור' יאשיה מיייתי ליה בק"ו מדיני נפשות ומה דיני נפשות דחמירי אמר רחמנא זיל בתר רובא דיני ממונות לא כ"ש ואפי' רובא דליתיה קמן אזלינן בדיני נפשות בתר רובא כדאמר בריש סורר ומורה (סנהדרין דף טו.) וי"ל דהתם גבי דיינים שאני דחשיב מיעוט דידהו כמי שאינו וליכא למימר התם אוקי ממונא בחזקת מריה דהא ב"ד מפקי מיניה אבל גבי שאר ממון דאיכא מיעוט וחזקה לא אזלינן בתר רובא.

2. ספר דבר יעקב

ג] תד"ה קמ"ל וכו' תימה מה טעם אין הולכין ליתי בק"ו מדיני נפשות - התוס' כאן [וכן בסנה' ג:] מקשים דנילף ק"ו מדיני נפשות, מה דיני נפשות הולכים אחר הרוב ק"ו דיני ממונות. ואין לומר שגם בנפשות לא הולכים אחר רובא דליתא קמן, דהגמ' בסנה' אומרת שהולכים בנפשות אחר רוב נשים לט' יולדות שהוי רובא דליתא קמן. הקו"ש [קונטרס דברי סופרים סימן ה] מבאר שכוונתם להקשות ב' קושיות. א. נילף דיני ממון בק"ו מדיני נפשות שניזול בתר רובא. ב. הרי מצינו גם בדיני ממון שהולכים אחר רוב דיינים. על הקושיה הראשונה מתרצים התוס' שדיני

ממונות שאני מדיני נפשות, שבדיני ממונות יש מחזק [שמסייע למיעוט] משא"כ בדיני נפשות. ועל הקושיה השניה מתרצים תוס' שלגבי דיינים הולכים אחר הרוב גם בדיני ממונות, כיון שהמיעוט כמאן דליתא. עיין להלן.

3. ספר דבר יעקב

ד] בא"ד - תימה מה טעם אין הולכין ליתי בק"ו מדיני נפשות - א. התוס' בסנה' ג:] מתרצים הא דלא מהני רוב בממון מיירי ברוב גרוע כגון רוב אנשים קונים לחרישה. וצ"ב למה מיקרי רוב גרוע.

השב שמעתתא [ד-ו] ואבנ"מ [סימן מה-ב] מבאר כוונת תוס' שהוי רוב גרוע כיון שתלוי במנהג בני אדם שעשוי להשתנות. ומביא דכן מבואר ברמב"ן וריטב"א [קידו' ג:] שרוב שתלוי ברצון בני אדם הוי רוב גרוע. ומקשה הש"ש מה הגמ' בב"ב מדמה לרוב נשים בתולות נישאות או רוב פרות מתעברות ויולדות, הרי שם איכא רוב מעליא.

4. ספר דבר יעקב

מהרשב"ם [ב"ב צג.] שדוקא בתר רובא דליתא קמן לא אזלינן, אבל רובא דאיתא קמן מודה שמואל שמהני בממון. וכן כתב השטמ"ק בב"ב בשם גליון התוס' שרק ברובא דליתא קמן אין הולכים אחר הרוב. הקוה"ס מביא הרבה ראשונים שסוברים שגם ברובא דאיתא קמן לא הולכים בממון אחר הרוב, וכן פסק הרמ"א [סימן רצב-י].

ב. רע"א [בגליון הש"ס ב"ב צג.] וקוני' הספקות [כלל ו-ד] מביאים את תרומת הדשן שמדייק

ה' בא"ד - ואפ' ברובא דליתא אזלינן בדיני נפשות בתר רובא - משמע מלשון התוס' דרובא דליתא קמן גרע מרובא דאיתא קמן.
 גם מדברי תרוה"ד [הנ"ל אות ד] מבואר שרובא דאיתא קמן עדיף מרובא דליתא קמן.
 אבל השב שמעתתא [ב-טו] וחלקת יואב [חו"מ סימן טו] כתבו שרובא דליתא קמן הוי דין ודאי והוי עדיף מאיתא קמן שאינו דין ודאי.
 וצ"ב מה סברת התוס' ותרוה"ד שס"ל שרובא דאיתא קמן עדיף. | השערי יושר [שער ג-א] מבאר דרובא דליתא קמן הוי רוב של סברא ובירור ורובא דאיתא קמן הוי גזירת הכתוב שכך נפסוק הדין.

ולכן לא מהני רובא דליתא קמן להוציא ממון כיון שאינו מספיק בירור להוציא ממון, אבל לענין רובא דאיתא קמן שבל"ה אינו בירור אלא גזירת הכתוב שהרוב יפסוק את הדין, אין חילוק בין איסור לממון ומהני לפסוק הדין.

ו' בא"ד - וי"ל דהתם גבי דיינים שאני דחשיב מיעוט דידהו כמי שאינו וליכא למימר התם אוקי ממונא בחזקת מריה דהא ב"ד מפקי מיניה - כוונתם שאין הולכים בממון אחר הרוב מפני שבממון איכא חזקה שמצטרף למיעוט משא"כ בדיינים שליכא מיעוט.
 א. הקונ' הספקות [כלל ו-ב] ומהרצ"ח אצלנו מביאים בשם מהר"ם חביב שביאר כוונת התוס', כיון שהתורה אמרה אחרי רבים להטות, חייבים מיעוט הדיינים לבטל דעתם מפני דעת הרוב, ואסור להם להורות כדעת עצמן כשם שמצינו לגבי זקן ממרא שאסור לו להורות נגד דעת הרוב. ולכן בממון לא שייך לומר שהמוחזק יטען שעושה כדעת המיעוט כיון שאותו מיעוט כמאן דליתא, וזה שסיימו תוס' דנחשב שכל הב"ד מפקי מיניה.

כז עביד איניש דינא לנפשיה - שמעתי שמרן הרב מפוניבז' זצ"ל חקר האם עביד איניש דינא לנפשיה הוי מצד עשית דין, דהיכא שעושה דין לעצמו יש ע"ז תורת עשית דין, או דהוי היתר של הצלת ממונו בלי עשית דין.

ואפשר שבוה נחלקו האמוראים, שלפי רב יהודה הוי היתר משום הצלת ממונו, ולכן הותר רק במקום פסידא, ולפי רב נחמן הוי גדר של עשית דין, ולכן הותר בכל מקרה.

מלשון הרמב"ם [סנה' ב-יב ויג] משמע שהוי מצד עשית דין, דיש לו כח ב"ד כלפי עצמו.

הדרכ"ד מבאר שהוי גדר שליח ב"ד הבא מכח ב"ד. וכן לשון הגמ' [להלן כח]. נעשה ידה כשליח ב"ד ופטורה.

• וכן משמע מהנ"י שכתב שיש ללמוד מכאן שיש רשות לשליח ב"ד להכות מי שאינו מצייט לדין, כמו שהבעל דין רשאי להכות, שאם אין לשליח ב"ד רשות להכות, איך יהיה כחו של בעל דין אלים מכחו של שליח ב"ד.

דעת הרא"ש [פ"ק סימן כ] שבזוה"ז מהני תפיסה בקנס, כיון שעביד איניש דינא לנפשיה, ומבאר הקו"ש [ח"ב סימן יג-ו הנ"ל טו: אות ז] דאף שאין חיוב קנס בלי פסק וכפיה של ב"ד, הכא כפיה של ניוק [שעושה דין לעצמו] מהני כמו כפיה של ב"ד. ומבואר ברא"ש דעביד איניש דינא לנפשיה הוי תורת עשית דין [וכן מוכיח מהרא"ש האבנ"ז [אה"ע סימן תז-ב] והמשנת יעב"ץ סימן ג-א].

דינא לנפשיה אף כשליכא פסידא. הרי"ף כתב הטעם משום שהלכתא כרב נחמן בדיני.

רבינו אפרים חולק וסובר שאין כאן שאלה ממונית אלא שאלה של איסור והיתר האם מותר לעשות דין לעצמו, ופוסק הלכה כרב יהודה.

ואפשר שנחלקו בחקירה הנ"ל [אות כו], שהרי"ף לומד שגדר עביד איניש דינא לנפשיה הוי מצד עשית דין, ולכן הוי בכלל דיני ממונו, ורבינו אפרים סובר דהוי היתר של הצלת ממונו בלי עשית דין, ולכן הוי שאלה של איסור והיתר.

כז עביד איניש דינא לנפשיה - הרי"ף והרא"ש והרמב"ם [סנה' ב-יב] פסקו כמו ר"נ שעביד איניש